

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

Nagy-uj-utca Jóna-ház, 1704. sz. alatt.

Ide intézendő a lap szerelmi részét illető minden közlemény. Kéziratok s levelek vissza nem adandók. Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 10 frt. — Félévre 5 frt. — Negyedévre 2 frt 50 kr. — Egy óra 1 frt.

HIRDETÉSI DÍJ:

Öt-hasasos postai 5 gyereki hirdetésért 5 kr. — Helygádj minden hirdetésért külön 30 kr. — Nyitási 4 hasasos postai 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

Kutasi Imre könyvnyomdája. Főiacz. Sz. Nagy Károly-ház.

Ide küldendő a lap anyagi részét illető minden közlemény, nyomtatás előfizetési pénzek, a kiadás körüli panaszok és a hirdetések.

Országgyűlés.

— A képviselőház. —

Budapest, márcz. 3.

A képviselőház mai ülésén kihirdették 1880. közönségi póthitelről, rézpénz szaporításáról, 10-10 frankos aranyról, zágrábi földrendés által károsult segélyezéséről szóló szentesített törvények. — Közvetlenül terovandó ügyek kezeléséről szóló törvényjavaslat tárgyában elfogadtatták a pénzügyi és igazságügyi bizottságok jelentései. B. Bedekovich miniszter pedig felelt a Madarász József interpellációjára, ki egy horvát leirat kifejezéseit éremléseknek találta. E kifejezések, a miniszter szerint, nem sértik a közigazgatás és alaptörvényeket, a horvát nyelvnek az ország fogalmára nem lévén más szava, mint a kraljevina, a válaszbán Madarász is megnyugodott.

Isztóczy zsidó kérdést illető interpellációját külön cikkben találják olvasóink.

Budapest, márcz. 4.

A mai ülésen Fekete Lajos tabi kerületi képviselő igazoltatván a fővárosi statisztikáról, a horvát kiegyezésről, az 1881 évi költségvetésben mutatkozó hiány fedezéséről, az 1881 évi t. cz. I. §. módosításáról, kézi zálogkölcsonról közforgalom tárgyát képező értékpapírok megsemmisítéséről és a védőtörvényről szóló törvény javaslatokról. — Vasárnap rövid ülés, szerdán érdemleges ülés. Tárnya fővárosi rendőrségi törvényjavaslat.

Zápolya János.

A „Debreczen” legutóbbi számában valaki azt a felesleges fáradságot vette magának, hogy a szél-óbal legújabb keletű nemzeti hőst, Zápolya Jánost tisztára mossa, már t. i. a mennyire két rövid hasábon ezt a nagy munkát elvégezheti.

Mi még rövidebben akarunk felelni rá. Nagyon szűk ez a mi lapunk tere és a „Debreczen”-é arra, hogy itt nagy históriai kérdések érdemleges tárgyalásával foglalkozunk; nem ilyen hírlapi cikkekkal szokás azokat eldönteni.

Hogy szándékosan késétt-e el Zápolya János a mohácsi ütközetből, vagy mi? Az sokszor meg volt már vitatva. Az egykorinak nagy része úgy hitte, hogy szándékosan s ha meggondoljuk, hogy a király ismételt főhívására meg sem mozdul s csak akkor indul meg, mikor már késő, nehéz fölmenteni őt a szándékos elhagyás vádjára alól.

Igen, de mondják, azért nem sietett mindjárt seregével a királyhoz, mert időközben más utasítást kapott, azt t. i. hogy a havasalföldi vajdával egyesülve, hátába támadjon a töröknek. Csak hogy ezt a másik utasítást sem követte, ép úgy mint az elsőt. S mikor aztán harmadszor jött a királyi rendelet, nem is rendelet, hanem könyörgés, hogy az Istenért siessen már a királyhoz csatlakozni,

hord, melyhez széles kölépcsők vezetnek föl. Hatalmas kupola emelkedik az épület fölött, melyet királyi palotának lehet tartani. Nagy terjedelmű parkszerű kertek, pompás facsoportokkal, virággyűzőkkel, lapdázó helyekkel, üvegházakkal és szokókatokkal környékezik az egész épületet.

Aranyaszomántos siphájú kapus fogadja a bemeneti jeggyel bíró látogatót, megnyitva előtte a park vasrácsozatú kapuját és fölkeresve őt az első emeleten levő fogadó-terembe, melynek falain gazdagon aranyozott kertekben függnek az intézet kormányzóinak és mindazon előkelő uraknak címerei, a kik alapítványokat tettek a tébolyda javára. Csakhamar megjelenik az intézet egyik hivatalnokja, hogy kaulazolja a látogatót.

Folyosók, előtermek, lépcsők, mind fényűző építkezéssel tanuszkodnak. Dóriai oszlopok hordják a lépcsőház fölül boruló kupolát, vastag szőnyegek borítják az emeletkebe vezető széles lépcsőket, melyeket virágok és exotikus növények díszítenek. A lépcsőház két külön részre osztja az egész épületet. Egyik oldalon a férfi, másikon a női elmebetegnek vannak elhelyezve. Valamennyi ablakból szemgöngyörködött kilátás kínálkozik a kertekre.

Nagy, szilárd alkatú szárnyas ajtó vezet az előteremből a férfi elmebeteg lakosztályaihoz. Hosszu és széles folyósóra léptünk, mely párhuzamosan fut az egész épület homlokzatával, — beszéli egy látogató. E folyosó oly széles, hogy joggal lehetne legnagyobb hosszúságúval bíró teremnek nevezni. Mennyire csodálkoztam, midőn végig tekinték a folyosón!

Debreczen, márcz. 5.

Átok fogta meg a magyart, Mert az együtt soha se tart. Régi nótá, de igaz is. Bár ne volna az!

Nem volt még olyan időszak Magyarország történetében, pedig innétova ezer éve, hogy ezen a földön lakunk, nem volt még olyan boldog időszak, mikor a magyar ember ne azon igyekezett volna, hogy egymást rontsa, marja, pusztítsa, mintha csak az volna a legszentebb hazafi kötelesség.

Tanyát ütött köztünk a viszálykodás ördöge s bújogat bennünket egymás ellen. Így volt az századokon át s a balsors annyi csapása sem tett még okosabbakká bennünket, úgy hogy szinte elveszti reményét az ember: vajlon okosabbak leszünk-e még valaha? Mindig magunk közt keressük az ellenséget, a helyett hogy ott künn keresnénk s nincs nagyobb gyönyörűségünk, mintha egymásnak a homlokára nyomhatjuk a bélyeget: hogy ni ez is hazafiatlan.

Mert tudni való, hogy nálunk úgy terem a hazaáruló, mint a gomba. Soha a föld kerekességén még nem volt nép, a melyik olyan nemzeti örökségképp kapta volna az egymás ellen agyarkodást, mint ez a mi szerencsétlen magyar népünk. Teremtő istenem, hiszen ha mindaz igaz volna, a mit itt egymásra kennek a neki dühödt emberek, akkor az idegen minket tarthatna igazán a világ legczudarabb népének, pedig hát a valóság az, hogy nincs hazáját jobban szerető nép a magyarnál, nincs a melyik oly szent áhitattal ragaszkodnék szülőföldjéhez s nincs, a ki szívesebben áldozná életét, véréért érte, ha arra kerül a sor.

Meglehet, hogy annak a nagy versengésnek, vetélkedésnek, annak a nagy háborúságnak köztünk tán épen az az oka, mert nagyon is szeretjük, nagyon is féljük ezt a drága édes hazánkat. Hát bizony mikor az ember azt képzei, hogy veszélyben látja azt, a mit legjobban szeret, könnyen igazságtalanná válik s mivel a mi gyűlékony fantáziánk mellett igen gyakran megéssik, hogy mindjárt veszélyt látunk, ha egy falevél megzörren, hát igen gyakran jövünk abba a helyzetbe is, hogy igazságtalanok legyünk.

Nincs az a vád, a mit a magyar ember el ne higgyen a másik magyar emberről; s ha az a másik ember történetesen a hatalom polczán áll, akkor meg már épen szentül hiszi s szörnyű módon hazafias kötelességének ismeri kézzel, lábbal azon dolgozni, hogy megbuktathassák. Ennél nem ismer szentebb kötelességet.

Ott volt például Andrássy Gyula gróf, a legelső magyar ember, kit a felség bizalma az osztrák-magyar monarchia külügyének vezetésére kinevezett. A helyett hogy minden magyar ember örült volna, hogy végre a mi emberünk került oda, olyan ember, a ki testestől lelkestől magyar s a ki bizonyosan jobban szolgálja hazája érdekét, mint a Rechbergek, Mensdorffok, Metternichék, — a helyett neki rugaszkodott a sok magyar hazafi, hogy a schmerlingianusokkal kezét fogva s vállat vállhoz vette kilódták onnan a bécsi Ballplatzról Andrássyt. Szidták, vádolták, mindennek elmondták s örömlükben majd kiugrottak a bőrukéből, mikor Andrássy gróf nem ugyan az ő lármájokra s nem az ő szép szeméikért, hanem végre mégis leköszönt.

Ugy látszik, nem is volt egyéb óhajta a tisztelt hazafiaknak, csak az, hogy magyar ember ne vezesse a monarchia külügyeit, mert mióta a német Haymerle kezébe tétetett le az, azóta megszűnt minden zaj, minden dühösködés, minden vádaskodás, most már minden rendben van. A külügyi politika ugyan mitsem változott, épen az, a mint Andrássy alatt volt; de mindegy, azoknak a magyar hazafiaknak csak a magyar ember ellen volt kifogásuk, a politika maradhat a régi, csak német ember vezesse.

Ilyen a magyar nemzeti szokás és idők óta. Magyar ember nem tűrheti a magyar ember kormányzását. Töröknek, németnek szívesebben alá veti magát, hanem hát hogy ő saját vérenek engedelmeskedjék, azt már nem teszi. Annak ellene szegül mindhalálig.

Elég szomorú, hogy Magyarországon minden magyar kormány oly elkeseredett ellenzékre talál. Mindegy az, bárki legyen, Andrássy, Lónyay, Tisza, a ki egyszer kormányra kerül, az abban a percben kikiáltatik a haza legkegyetlenebb ellenségének s lett lé-

gyen bár a legnépszerűbb azelőtt, most nem hagynak rajta egy szikrányi becsületet. Gyűlöletes színben állítják elő minden tettét, gyanúsítják szándékait, rá fogják, a mit soha sem tett, soha tenni nem akart, gáncsot vetnek elébe, megakasztják minden lépését s szitják a pártoskodás tüzeit, hogy soha ki ne aludják köztünk, hogy soha kezdet ne foghassunk, hogy soha egy célra ne egyesülhessen a magyar nemzet ereje, hanem szétforgásolódjék az mindig az egymás elleni küzdelemben.

Hát így kell annak örökké lenni és másképp soha sem lehet? Hát csakugyan igaz, hogy átok fogta meg a magyart? Hát fátum az már rajtunk, hogy egymást bémitsuk meg s ha az egyik jobbra indul, a másik balra huzzon, hogy semmire se mehessünk s egymással való huzakodásban tékozzoljuk el erőnket, a szomszéd népek öröme és saját veszedelmünkre?

Méltó, hogy egyszer már komolyan gondolkozzék ezen minden magyar ember.

— Tisza Kálmán jelöltsége a fővárosban.

A fővárosi IV. kerület választói a sugáruiti klub helyiségeben értekezletet tartottak, melyen egyhangulag elhatározták, hogy Tisza Kálmánt képviselőjelöltül felépítik.

— A névmagyarosítás kérdéséhez.

A fővárosi lapos most kölik azon kérvény szövegét, melyet számos képviselő nyújt be a belügyminiszterhez s melyben kéri, hogy az elő és ismert családi nevek fevétele ne engedjék meg.

— Osztrák-magyar szerb kereskedelmi szerződés.

Jovanovics a szerb kormány meg határozta közölte kormányának legújabb ajánlatait. A kereskedelmi szerződést tárgyaló bizottság meghallgatta tegnapielőtt ez ajánlatokat és elhatalozta a tárgyalást, míg a magyar és az osztrák kormány nem nyilatkozik az ajánlatok fölött. Ez ajánlatok oly kedvezők, hogy a differenciák dacára is még márczius havában várható a szerződés megkötése.

— Jókai mint képviselőjelölt.

Sepsi Szent Györgyön a kormánypárti, az egyesült és a szélső ellenzéki tagok egyetértve kinyilatkozatták, hogy Jókait jelölték föl az illyefelvi kerületben képviselője öltül. Jókai jelöltségének híret pártkülönbség nélkül nagy lelkesedéssel fogadják meggyeszerre.

Beállit a főispánhoz sírva,
Az irását saját keze írta,
Tomérülk az öreg betű benne,
Haha így több fogana ja lenne,
S helyre utni, hol a tollán vétett:
Jó Ágota maga jött a végett.

Rókamállal bélelt ódon mente —
Főispánhoz másba dehogyan menne!
Fonyadt nyakán aranyos lánc feaylik,
Rezes keztyű é a könyokeig,
Odivatu köszönése, bókja,
Mintha saját édes anyja volna.

„Méltóságod!” — s elful zokogásba,
Borsózik ő méltóság hata,
Csititgatja, nevezi hugának
Majd végre jár ő a bajának:
Kicsi telkét vármegye megváltja,
Megfűzti s karát maga bánja.

Fölforr erre Ágota kisasszony:
Nem eladó az én ősi jussom!
Semmi kincsért, soha, semmi áron!
Az a kis kert egyetlen barátom,
Emlékimnek csónos dajkálója,
Dehogy tudnék lemondani róla!

Minden göröngy nekem ottan drága,
Emlékezet fényre, ifusagra,
Tavasz-éjre, a milyen azóta
Nem volt, nem lesz és pacsirtaszóra,
Mely a szivben ah, csak egyszer esendül...
— Elő rege elhunyt jegyeséről!

Egy rózsátót óltánk együtt ketten
Hóidvilágnál harmatos kertemben,
Aztán elment — a szabadság hívta.
Isten tudja, merre, hol a sírja!
Kápolnánál látták utóljára,
Oh, de é meg, él a rózsafája.

S talaját is, magát is megvédem!...
Adja vissza az íráson, kérem!
A királyhoz fogok vele menni

Ó fog nekem igazságot tenni,
Ráparancsol majd a vármegyére
Hogy az árva jussát miként vedje!...

Reszket a dör sárguló harasztón,
Egyre vonul Ágota kisasszony,
Hajában a fekete szál gyérül,
Alig marad itt-ott egy emlékül,
Fényes szemét homályosra sírta,
A tollat már vezetni nem bírja.

Zárkóztottabb — nem olyan mint régen,
Ritkán látni virágok kertjében,
Fajlat neki a pusztulás képe,
Azért nem mor nézni a szemébe,
Gyilkos Körös! pusztít kénye-kedve
Már már rózsátjét fenyegetve.

Jó szomszédok titkon lopva, lesből,
Kiassák a rózsafát tövestül
Es utitök beljebb évről-évre
Az örök szent irtalom nevébe!
Sűrű homály két szemét megszállta,
Oda a kert — de ő már nem látja!

S tavaszestén rózsátójé mellett
Csalódásban újra elmerenghet,
Rózsáitál hirt hoz neki róla,
Ki már várja szép találkozásra
S lelken emlék — pacsirtaszó csendül...
Olthatatlan örök szerelemről!...

Látogatás egy angol tébolydában.

Az óriási világváros, London egyik legnagyobb intézete a Betlehem nevű tébolyda. Rendkívül érdekes tanulmányozni e mintaszerű humanitárius intézetet. Kastélyszerű, nagyterjedelmű háromemeletes épület ez, több szárnynyal és melléképületekkel a Themze jobb partján. Hat dóriai márványoszlop remek porticus

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

ÁGOTA KISASSZONY. *)

— Genre. —

Irta: Kiss József.

Táblabíró volt az édes apja,
Kicsi telkét, házat rája hagyta,
S mióta az örökebe lepett,
Folytatja az ősi mesterséget:
Van egy póre — azt neveli nagyba:
Eppen úgy mint hajdan édes apja!

Furesa pór az! szomorú is, vig is,
Aki halja, mosolyog is, sír is,
El is mondja fünek-fának rendre,
S nincs kitől ily biztatást ne nyerne:
„Jó Ágota, az isten megáldja!
Nagy keresztet mért a sors magára.”

Régszér volt. A megéhez járult,
Panasz tenni keserves baj ról:
„Kertem alatt jár az ellenségem,
Rontja-bontja ősi örökségem,
Gyilkos Körös! fogat feni rája,
Fékezze meg a vármegye szája!”

Össze isült a bőles meye nyomba,
Hogy a Köröst felelőre vonja,
Dikézóztak annyit és oly szépen,
Fennmaradt a hirt a megében,
De a Körös tovább évre-évről
Rész hasogat Ágota kertjéből.

*) Azon költemény, melyet Leviszky a Burg színház nagyhírű művésze szavalt s melyről azt mondá hogy: „Mit diesem Gedicht werde ich ganz Deutschland im Triumph erobern!” (E költeményem roham épében fogom meghódítani egész Németországot.)

akkor mit csinált a hü hazafi? Tán elindult végre? Dehogy, irnokát küldi a királyhoz megkérdezni, hogy hát mit tegyen?

Ez elég, ne feszegessük tovább. A szerencsétlen mohácsi ütközet megtörtént, a király elvérzett, Zápolya János elérhette, a mi után addig áhított: királyi lehetett. A fej nélkül maradt ország kész elfogadni őt s körülrétegni, még a Pozsonyban Ferdinánd alkudozó nehány főr közül is át állnak a megválasztott és megkoronázott király pártjára, többi közt Ferdinánd leghatalmasabb támasza: Fraugepán Kristóf. De János király tehetetlensége, gyámoltalansága lassanként mindenkit elidegenít. Már a koronázásánál kinevetik. Nagyon kicsi a vajda feje a koronához. — tréfálónak.

Kicsi is volt igazán. A helyett, hogy erélyével biztosítsa a koronát, melyet a nemzet nagylelkűen fejére tett, könyörgő deputációkat küldöz Ferdinándhoz s remeg attól az osztrák főhercegtől, ki ép abban az időben asztali ezüstjét kénytelen Nürnbergben elzalogosítani, hogy legalább egy pár száz főből álló kíséretet fogadhasson a csehországi koronázási útjára. De Zápolya időt enged ellenfelének, hogy összeszedje magát s mikor az végre betör az országba, Zápolya kiszalad előle az országból.

Ilyen körülmények közt természetesen, hogy a kik előbb kések voltak János király körül csoportosulni, elhagyták azt s Ferdinándhoz csatlakoztak. Most már békében élhetne az ország az új király alatt, hanem Zápolya nem nyughatik s behívja a magyar nemzet legdühösebb ellenségeit, a törököt, hogy annak védő szárnyai alatt visszajöhessen s megveti alapját a másfél száz évi rabságnak, mikor török basák uralma alatt nyög az ország.

A „Debr.” historikusának persze ez semmi. Szerinte az nem volt baj, hogy Buda a magyar királyok székvárosa török várossá lett s hogy szabad haza fiából török rabszolgákká lettünk. Ezt köszönhetjük mi a Zápolya párt politikájának. Hát hiszen ha tisztelni akarja ezért a „Debr.” historikusa ezt a dicső férfit, hát tessék, mi nem háborgatjuk ebben a guszthusában, csak tőlünk ne kívánja, hogy mi is tiszteljük; mert mi egész életpályájában semmi különös tiszteletreméltót nem bírtunk fölfedezni, elkezdve első ifjúi szereplésétől, mikor Dózsa tüzes vastrónus megégetteti s félig elevenen fölfalajta, egész addig, mikor a török pártfogás kedvéért a Gritti, az idegen kalandor Magyarország kormányzója teszi, — egész addig, mikor csak hogy király maradjon, ketté szakítja az országot s megosztja Ferdinánddal, hogy később aztán halálán agyán arra buzdítsa híveit, szaktársát azt a szerződést, melyet ő hittel erősített.

Ugyan kérem ne tessék komédiázni. Mit tisztelhetnek azon az emberen?

A zsidókérdés a képviselőházban.

A pénteken tartott képviselőházi ülésen interpellálta Istóczy a belügyminisztert, hogy miért hagyta helyben a rendőrség végzését, mely a budapesti egyetemi ifjak antisemitizmus elleni?

Istóczy szokásos modorában hosszasan beszél, idézve szörnyűséges dolgokat a „Talmud”-ból, melyek a mai zsidók közt ép úgy nincsenek érvényben, mint a keresztények közt a törvénykönyv amaz elavult cikke, hogy a katolikusok megégetendők. Vádként hozta fel azt is, hogy míg a zsidóság az ország lakosságának csak öt százaléka, addig az egyetemen a zsidó ifjuság az orvosi szaknál 36, a joginál 26%-ot képez. (Erre azt niált Csernát, hogy: „becsületökre válik.”) Vádat és csodálkozott Istóczy a felett, hogy a szőlőből csupa korteskedésből nem mer a zsidók ellen állást foglalni stb.

Az interpelláció benyújtását kísérő vádatok teljesen összetörték Tiszta Kálmán.

Válasza így hangzik: Mult évi szeptember hóban, midőn egy interpelláció érkezett hozzám, elmondottam nézetemet. Elmondottam akkor, hogy ha a sajtó utján fejtegettetnek eszmék, az ellen a kor-

A disztis rendkívül izléses volt. Barna mahagon kerettel bíró tükrök függtek két oldalon a falakon, pompás acélmetsetek társaságában. E tükrök és képek között egy sor ajtó nyílik, bejárattal szolgálva ugyanaunni szobába, mik kicsinyek, egyszerűen, de izléssel butorogvák és fölöttébb tiszták. A puha, vastag szőnyeggel ellátott roppant folyosó közös tartózkodási helyül szolgál. Valamennyi ablakfülkében nagy cserepekbe helyezett növények és virágok virítanak, úgy, hogy a kívül alkalmazott vasrúcsokat alig lehet látni a levelektől és indáktól. A mély ablakfülkében azonkívül pamlagok, támlás-székek és kis asztalok vannak elhelyezve. Kivülről a gesztenye- és hársfák sűrű árnyékát vetik be. Kellemes meleg ömlik végig a hatalmas folyosó egész hosszán. Ép hűvös nap volt és az erős vasrúccsal elzárt kandallókban tűz lobogott.

Szánál több elmebeteg sétált föl-alá a folyosón, vagy ült olvasva és szép illusztrációkat tartalmazó albumokban lapozgatva a fülkék pamlagján. A déli nap elszórt sugarakat vetett a kalitkákban csicsérgő tarkatollú madarakra, a virágokra és nagy tükrökre. Nehéz volt elhinnem, hogy mind e különböző koru férfiak szegény tébolyodottak. És mindezen elmebetegek egyetlen shilling díjsem fizetnek. Az intézet 20,000 fontot — azaz kétszáz ezer frtot — meghaladó évi jövedelemmel van dotálva. Könnyen részesítheti hát ingyenes ellátásban elmebeteg lakót.

Olykor az egymás mellett levő kis szobák sorát nagyobb helyiségek által találtam megezekitva. Ezek szintén közös tartózkodási

mánynak nincs direct teendője; azoknak fejtegetése szabad mindaddig, míg ez a sajtótörvény korlátaiba nem ütközik, akkor pedig ott van a sajtótörvény ennek megkorlátozása. — De elmondottam ugyanakkor azt is, hogy ismerem kötelességemet bármely oly mozgalom irányában, a mely az osztályok, nemzetiségek és hitfelekezetek közti gyűlölséget és sűrűdést idézne elő.

Ezen akkor elmondott és a t. ház helyesléssel találkozott nézetemnek megfelelően jártam el a jelen esetben is. — Mert bármint igyekezzék is valaki azt másképen magyarázni, ha gyűlés tartása szándékoltatik, a hova mindenki elmehezt, de az országban létező egy felekezet, mint ilyen, onnan ki van zárva, a hol a kitűzött cél az, hogy az azon felekezet irányában nálunk eddig csak a sajtó terén észlelt hadjárat átvitessék az utcára, a piacra; midőn ily gyűlekezet tartása céloztatik, midőn ily céllal végrehajtó bizottság alakítása véteik szándékoltatik, csakugyan azt hiszem, senki sem fogja tagadni, hogy beáll az eset, amidőn olynemű gyűlekezéssel állunk szemben, melynek bevallott egyes egyedül célja, izgalmat kelteni egy felekezet, egy faj iránt. Mert, már bocsánatot kérek, az izraelitáktól mindazt, hogy felekezetet tegyenek, mindazt, hogy faj legyenek, megtagadni csak még sem lehet, mert képviselnek úgy fajt, mint a hogy képviselnek hitfelekezetet.

En tehát, t. ház, azt tartom, hogy a főkapitány csak tötelességet teljesítette, midőn az ily céllal megtartani szándékolt gyűlést, mint egy ilyen izgalomnak első jeleségét megtartani nem engedte. (Helyeslés.) S legyen meggyőződve a képviselő ur — a ki úgy látszik azt hiszi, hogy csakis az izraeliták ellen nem lehet gyűlést tartani — hogy a mely percben gyűlés tarthatását kéri az izraeliták, — csak hogy nem fogják tenni, — azon célzattal, hogy hadjáratot indítsanak a keresztények ellen, azt nem fogom megengedni. (Élénk derűtlenség), nem fogom megengedni sem a keresztényeknek az izraeliták ellen, sem az izraeliták a keresztények ellen. (Derűtlenség és tetszés.)

A ház a választ majdnem egyhangulag tudomásul vette. Ellene Istóczyt kívül csak három képviselő, u. m.: Csánády, Csáth és Majoros s István kelt föl. Tudnivaló, hogy ezek az urak mindhárom függetlenségiek s ez az első eset, hogy kormánypárti képviselőt támogattak.

Az iparügyi enquete

— VII ülés —

Budapest mártius 3.

Elnök felkéri az értekezlet tagjait, hogy a második kérdésre vonatkozó nézeteiket adják elő.

Thék András kimondandónak véli, hogy az jogipar csak azoknak adassék meg, kik az illető ipart tanulták és a tanlevelet felmutatni képesek.

Elnök kérdi, mily eljárás volna ez esetben követendő, ha például külföldi vagy más iparágat üző egyén egy új iparengedélyért folyamodik.

Thék András azt hiszi, hogy az a töképezés, a ki gyárba akarja fektetni pénzét, nem idegenkednek attól, hogy fiát egy-két évre gyárüzletbe adja, mint ez Franciaországban és Angliában történik, mert nem képzel magának oly töképezést, ki befellegna egy gyárüzletbe, a nélkül, hogy azt értené, vagy azzal tisztában volna.

Keleti Károly nem tartá célszerűnek, hogy valamely iparág megkezdése az illetőkre nézve megnehezítettessék, mert ezzel csak a konkurrenciát mérgesítendők el, de az iparosok nem nyernekek semmit. Abból indul ki, hogy a tanoncnak meg kell adni a lehetőséget arra, hogy az illető iparágat, melyet magának választott, megtanulhassa s ép azért kimondandónak véli, hogy a tanonctartási jog általánosan megadassék ugyan minden iparosnak, hanem oly cég alatt létező üzlet, a melyben a

helyül szolgálnak s a közmondásos angol komforttal rendezték be. Semmi sem emlékeztetett itt tébolydára, mint az ablakok előtti vasrúcsok. De azokat nagyrészen elfödik a mindennit pompázó virágok.

A hol ezen imponáns folyosó az üpelt szárnyához érve, végződik, ott egész sora nyílik az izlérenes dekorált szobáknak. Találtam itt olvasótermet, melynek asztalain a lapok és szemlék legujabb számai feküdtek, játékszobákat, tekeasztalokkal és kártyasztalokkal, megint más szobákat, melyekben zongorák voltak elhelyezve, fürdőszobákat márványkádakkal, puha szőnyeggel és kerevetekkel.

A szobákban feltűnően kevés beteget láttam. Kérdésemre kísérőm azon fölvilágosítást adta, hogy a legtöbb beteg e pillanatban a kertekben időz. Ablakhoz vezetett, honnan egy pázsitkőrön lapdázó betegekre esett pillantásom. Hangos kiáltások és vidám nevetés hangzott föl alulról.

— Mennyi ideig használhatják a betegek naponként a kertet? — kérdém.

— Hat órán át, s ha az orvos jónak látja, egy tovább is.

— Minő kényszer-rendszabályokat alkalmaznak önök a dühöngők ellenében? — kérdém tovább.

A tisztviselő bevezetett két szobába, melyeknek falai tiz láányi magasra puhán voltak kárpitozva. A padlót egyetlen nagy és vastag matracz fődé egész kiterjedésében. Az ablakok a mennyezethez közel voltak alkalmazva és az ajtók belei szintén kárpitozva valának.

tanonc a maga iparát meg nem tanulhatja, ne legyen feljogosítva tanoncot tartani. Annak megítélése, mely üzletek és iparosok volnának fölajósítva tanoncot tartani, az első fokú iparhatóság hatáskörébe tartoznék, a melynél értelmes iparosok konzultatív votuma vétetnék figyelembe. Azt, hogy az illető igazolja, vajjon megtanulta e az ipart, szóló nem kívánna, mert ennek megítélésére alig volnának képesek, mivel például a kocsiyártásnál 5—10 iparág van egyesülve s így ennek igazolása felette nagy nehézségekkel járna. Ezekből következik, hogy a kellő képzettség kimutatását általában senkitől sem követelnék.

Helly Ignác úgy véli, hogy a törvényben nincs kimondva az, hogy az iparos maga tartozik a tanoncot megtanítani. Minden töképezés, ki üzletet nyit, a maga érdekében is művezetést tart, másként egy év alatt tönkre megy.

Steinacker Ödön, a mi a második kérdést illeti, nem tartja szükségesnek, hogy a törvény 1-ső §-án változtatás történjék; nem akar semmiféle megszorító határozmányokat az 1-ső §-ba behozni, megelégszik azzal, ha a létező társulatok, legyenek azok akár kötelező társulatok, akár szabad társulatok, statumokat alkotnak a helyi viszonyoknak és körülményeknek megfelelőleg, s a kereset szabadságát azaz más szavakkal az iparszabadságot, korlátozni épen nem akarja.

Ráth Károly a kvalifikáció kérdése nem fektet annyi súlyt, mint az iparosok, mert szerinte az erős iparszervezet a fő, és csak tévednek azon iparosokról, melyek előnyös változást várnak viszonyaikra nézve a kvalifikációtól. Ugy a mint a kvalifikáció kérdését az iparosok eddigi nyilatkozatai kontemplálják, csak igen csekély mértékben fogja a kontárkodást megszorítani, már pedig szóló épen azt akarja, hogy a kontárkodó mesterség korlátok közé szorítsassék, tehát leghelyesebb volna oly intézkedés fölvétele a törvénybe, a mely kimondná, hogy a ki önálló ipart akar üzni, az igazolja személyére nézve, hogy az ipart tanulta, vagy pedig tartson szakképzett üzletvezetőt. Szóló ezzel tökéletesen beéri. Az ipar gyakorolhatóságát két részre kívánja osztani. Az egyik részt képeznek azon iparágak, a melyek szabadon gyakorolhatók, a másik részt pedig azok, a melyek engedélyezéshez kötvők. Végül kijelenti, hogy a 105. §-t nem fogadhatná úgy el, a miat most van, hanem abba fevéletni kívánja még mindazon iparágakat, a melyeknek gyakorolása a megkezdéstől fogva bizonyos engedélyhez van kötve. Ezen megszorítások mellett, melyek ha a törvénynek egyéb intézkedései közé iktatottak, az 1-ső §. meghagyásában semmi bajt nem lát.

Havas Sándor a második kérdésre nézve kijelenti, hogy a törvénynek szóban levő szakaszát oda kívánna módosítani, hogy csakis azoknak engedessék meg az ipar gyakorolása, a kik a szakképességet kimutathatják. A szakképesség kimutatását annyiban kívánja, a mennyiben, ha egy iparos az iparhatóságnál bejelenti, hogy önálló ipart akar megkezdni, tanonczlevéllel, munkakönyvvel vagy a jelenleg divó bizonyítványokkal igazolja, hogy az általa választott iparágat tanulta. Azokra nézve, a kik nincsenek azon helyzetben, hogy a kvalifikációt kimutathassák, azt kívánja, hogy akkor, midőn az iparüzetési jogért folyamodnak, jegyzetessék be egyszerűen azon szakértő iparost, a kire a tanonczok oktatását bízni akarják. Nem akarja azt, hogy szakképzés felvételével vagy valamely kézműdarabnak elkészítésével igazoltassék a kvalifikáció. Ha megkivánatik a cselédrel, hogy bizonyítsa be valami uton-módon, hogy arra, a mire vállalkozik, csakugyan képes, nem látja át, hogy micsoda bűn követnének el azzal, ha a törvényben kimondatnék, hogy az iparos, ki valamely iparágat üzni kíván, mutassa ki arra való képességét.

Dr. Herrich Károly kijelenti, hogy a második kérdésre azon választ adhatja, hogy a törvénynek első szakasza maradjon úgy a mint van, mert a munka és iparszabadságot semmi feltétlől sem kívánja függővé tenni.

Ide zárják a dühöngőket, a hol természetesen nem tehetnek maguknak kárt. — Egyéb kényszer-eszközöket nem alkalmaznak önök? — kérdém kísérőmtől. — Nem. — Kényszer-zubbonyt, vagy kényszer-székeket sem? — Nem.

A többi emeletek szintén ugy vannak berendezve, mint az elő. Ugyanazon folyosó, ugyanazon kis lakások, ugyanazon közös termek. Midőn újra ama pompás fogadóteremben találtam magamat, hol az intézet kormányzóinak és a nemesszövületnek tarka czimereit aranyos keretek közül tekintenek le a falakról, kísérőm egy nőt mutatott be, ki a női elmebetegek lakosztályába vezetett.

Órült nők, főleg léányok látványa reám nézve mindig kiválóan borzasztó benyomást gyakorolt. Szépség, fiatalaság — és örütlenség retentő ellentétek! Mily eiszomorító az elme-zavar kifejezése oly arczban, melynek a természet bájos vonásokat, keillemet s az üdőség rózsás lehetétét kölcsönöz.

Láttam egykoron valamelyik tébolydában egy fiatal léányt, ki a földön üve szomorudalt énekelt. Heine dala volt: „Messe ragyogott a tenger az alkony utolsó sugarában”. Hányszor hallottam már e dalt kitűnő énekesnőktől! És itt egy szegény elmebeteg énekelt. Fiatal volt és szép; alig husz éves. Nagy kék szeméből két könygördült le halvány arczán. Az orvos elmondá történetét. Olyan történet, mely gyakran hallható, de olykor ketté repeszi a szívet.

Csepreghy János hasonló nézetben van.

Mudrony Soma. A kvalifikáció, mint egy megkivánató kellék állítottassék fel, melyre a tanoncz és segéd, mint czélra függesztvén szemét, ez által a tanulásra serkentessék. A kvalifikáció tehát tulajdonképen csak a tanulási és oktatási intézkedéseknek sanctiója akar lenni, a melyeket mindenki oly szükségeseknek elismert. A dolog lényege abban áll, hogy megvonjuk e ezen intézkedésektől azon hatalmas sanctiót, a mely abban rejlik, hogy az iparosok előtt álljon az a cél, a melyet el kell érniök. Lehet e sanctiót talán más eszközökkel is elérni, de az iparosság legnagyobb része arról van meggyőződve, hogy más eszköz erre nem volna eléggé hatályos. Micsoda eszközöknek vannak például a tanonczok felelőtlenségének megszüntetésére s mit tehet a mester a tanonczal, a ki iskolába járni nem akar? Elkergetheti, de azért más felveszi. Csak az volna hatályos eszköz, ha a mester azt mondhatná a tanoncznak, hogy nem fog felszabadulni.

Szóló azért akarja a kvalifikáció kimondását, mert az iparosok kívánságaival szemben mindig azt hozták fel, hogy saját télenességük oka bajainak, s ha most ok azt mondják, hogy a kvalifikáció mellett előbbre haladhatnának, akkor, ha nincs más fontos ok, hogy kivánságuk ne teljesíttessék, engedni kellene e kivánságoknak, hogy mutassák meg, hogy tudnak haladni. A mennyiben tehát a kvalifikáció megszabása egy jó munkás nemzedék nevelésére szolgál, annak kimondását elfogadjuk.

Hegedűs Sándor hosszabb polemikus beszédében kijelenti, hogy ha Mudrony és társai azt akarják, hogy minden egyes szakban a tanonczoktatás az iskolai képzetéstől, még pedig ismétlő és esti iskolákban, valamint szakiskolákban való képzéstől — tiszik függővé a segédé tétel, továbbá, hogy meghatározassanak a szerződési viszony feltételeit, úgy ebben velök egyetért, mert az iparosságunk fejlesztéséről okvetlenül gondoskodni kell. Kívánja az iparhatóságoknak oly szervezését, a mely maguknak az iparosoknak közreműködésével biztosítsa a saját érdekükből kifolyó ellenőrködést, de úgy hogy saját érdekükből kifolyó visszaélések ne keletkezzenek ebből, s a mellett a szabad verseny ne korlátozattassék.

Ebben az értelemben ily intézkedéseknek törvénybe való felvételét elfogadja, de ezen túl menni nem akar, és itt különösen kiemeli, hogy a kvalifikáció, mint az iparosság fejlesztésének feltétele, és ne mint az ipar gyakorlására való jogosultság feltétele tűzessék ki.

Egy iparos véleménye az enquette-ről.*

Debreczen, mártius 4.

Engedje meg t. szerkesztő ur, hogy a fővárosban most ülésező enquette-ra nézve mint egyszerű iparos elmondhassam nézetemet, mely úgy tudom, többi iparostársaimnak is nézete.

Szerintünk a kénysertársulás kívánatos, épen úgy, mint az összes iparosok nyilvánvalartása.

A kényszer alkalmazandó a kézművesekre és azon gyárosokra, a kik szakszerűleg képzett iparos munkásokat alkalmaznak és a kik, ha gyártmányaik kereskedésbe jönnek is, csak iparosok maradnak. Ellenben a kereskedők külön osztályba veendők.

A társulatok hivatása volna, hogy erélyes végrehajtó és tanácsadó — is legyen. A társulatoknak befolyása szükséges a tanonczok felvételénél, a tanidő-szerződés ellenőrzésénél, a tanoncz felszabadításánál, a munka-könyvek kiállításánál és felszabadító oklevelek kiadásánál. A társulatba való lépés kötelezettsége

* Minthogy az iparügy rendezése még nyílt kérdés és nem kérek semmi tekintetben sem pártkérést, szívesen tért nyitunk bármely vélemény nyilvánításának ez ügyben, főleg ha az épen a leginkább érdekeltek, t. i. az iparosok részéről jön, mindnyajuk óhajítása az léven, hogy az a hazai ipar javára döntessék el. Szerkesztő.

Ezen tébolyodott léány kedves halvány arcza tűnt föl előttem képzelmem világában, midőn kísérőmmel beléptem Bethlehem női elmebetegeinek lakosztályába. A berendezés, a disztis és a butorati itt is annyi izlés, fényűzés és komfortot tüntetnek föl, mint az épület tulsó részében. Valamennyi női elmebeteg, kiket itt láttam, és kik részint olvasgattak, részint varrtak vagy hímiztek, fölöttébb gondosan, sőt némelyek sok izléssel voltak öltözve. A tébolyt csak szemekből lehetett kiolvasni. Egy nagyobb szobában hat hölgyet találtam asztal körül üve, mely himző-mintákkal és szines pamutjal volt borítva. Szorgalmasan dolgoztak. Majdnem azt hittem, hogy valamely jómódú angol család társalgó termében — drawingroom-jában — vagyok. Egy keretesen sötétzöld selyemruhába öltözött fiatal hölgy feküdt. Aranyszínű haja föloldva hullámszott le igéző fehér vállaira. Midőn udvariasan köszönve léptem a szobába, pillanatra fölemelt fejet, rám tekintve nagy sötét szemével. Aztán ismét közömbösen dőlt vissza a pamlagra.

Egy másik szobában mintegy harmincz éves nő ült a zongoránál, beethoveni szonátát játszva. A játék technikáján lehetetlen lett volna valamit kifogásolnom. De hiányzott belőle minden kifejezés. A szerencsétlen szelleme messze, messze elbolygott. Bámullattal telve az angol humanizmus e nagyszerű alkotása iránt, hagytam el a tébolydát, melyben állandóan közel hétszáz elmebeteg tartózkodik. rr.

az orsz...
meghatár...
pési díj...
penze a...
hogy egy...
külön-kü...
hatnak r...
össze is...
számu ip...
rosok tes...
osztályt...
akármí...
gunk leg...
bármifé...
vannak s...
nító, se...
és ha m...
értő jó...
alkalmaz...
az ipar...
H e...
rosunk e...
tását a...
is az ipa...
kei és b...
nézve sé...
Elv...
mindnyaj...
sai mind...
jöttek ve...
iparos os...
lották v...
mi módo...
latkozni...
megismer...
léte, me...
nézetünk...
De...
H e l f y...
az ő aja...
azok ér...
vetni.
Má...
érdekeit...
törvény...
kivánjuk...
dítvány...
városban...
tartana...
társulat...
az 1872...
lalt azon...
korona t...
korunk t...
nélték...
iparágat...
önállólag...
tandó...
hogy egy...
szakképz...
Azt hisz...
saim nag...
nyei m...
Az első...
még egy...
kedői f...
füzve, f...
3 frt, e...
zal, köt...
évi ápril...
dendok;...
Mai tár...
koltemeg...
legmeleg...
Cs...
dik ven...
r a n g...
este ép...
s a köz...
vésznón...
A...
bájjal j...
bolást v...
este töl...
dáma v...
lyeket k...
nia kell...
művészn...
felöltöz...
tetszető...
valva é...
tákkal...
marad...
felöltö...
tere n...
egész te...
aig győ...
Az...
szí fajt...
czára a...
egyszer...
énekek...
irodalm...
hai bol...
gyes al...
énekte...
énepe...
ünepel...
hozhatu...
egyesül...
s táncz...
és fény

az ország minden helyiségére terjedjen ki, meghatározandó legkevesebb 15 frtnyi belépési díj mellett, mivel ez is alapfokozat képezné a társulatok vagyonának. Már azért is, hogy egyenlőség legyen minden társulatnál, külön-külön különböző ipartársulatok alakulhatnak minden iparágban, hasonlómű iparok is olvadhat egy társulattá, ha kevés számú iparosokat foglalnak magukban. Mi iparosok tesszük az országban a legszámasabb osztályt. És mi megkívánjuk ép úgy, mint akármely másféle hivatású testület, hogy a magunk belügyeit magunk rendezhessük. Ha bármiféle pályán vizsgát vagy diplomát kívánunk s a nélkül nem is lehet valaki se tanító, se pap, se ügyvéd, orvos, mérnök stb. és ha még egy szolgai állásra is csak hozzáértő jó bizonyítványokkal ellátott egyéneket alkalmaznak, — ne legyen e tekintetben csak az iparos kivétel.

Helly Ignác ez idő szerint még városunk egyik országos képviselője megválasztását az iparos osztálynak köszönheti, és még is az iparos enqueten az iparos osztály érdekében és boldogulása ellen szavazott s a reakció névé szerelmis szabadipart pártolta.

Elvártuk volna a képviselő uraktól, mi mindnyájan az összes Debreczen város iparosai minden pártkülönbség nélkül, hogy most jöttek volna le hozzájuk összehívni az összes iparos osztályt egy nagy gyűlésre, hogy hallották volna saját ajkainkról, hogy iparunkról mi módon s minő változtatások mellett nyilatkozunk, hogy legalább ez eszmecserre által megismerték volna kívánatainkat, s előnye, jölte, megelégedése javára fejthették volna ki nézetünket.

De semmit sem tettek, sőt ellenünk tör Helly ur rossz ajánlataival. Hiszünk, hogy az ő ajánlatát az iparos viszonyokat ismerők, azok érdekeit szíven hordó többség elfogja vetni.

Már Mudrony ur sokkal inkább védte érdekeinket, azon kivétellel, hogy mi az ipar törvény 1. §-ának egészen megváltoztatását kívánjuk, Mudrony ur pedig megtartását indítványozta. A tisztelt képviselő ur minden városban csak egy-egy általános ipartársulattartana jónak, míg mi külön-külön álló ipartársulatokat óhajtanánk s látvánk jónak. Hogy az 1872. évi VIII. törvény cikk 1. §-ban foglalt azon intézkedés, mely szerint a magyar korona területén minden nagykorú vagy nagykorúnak nyilatkoztott egyén, nemre való tekintet nélkül, ezen törvény korlátai közt bármily iparágat, ideértve a kereskedést is — bárhol önállólag és szabadon gyakorolhatja, fenntartandó e vagy nem, erre nézve nézetem az, hogy egészen elvetendő intézkedés s csak a szakképzett iparosokra volna alkalmazandó. Azt hiszem, hogy e tekintetben is iparostársaim nagy többsége velem fog tartani.

Halmi Mihály, asztalos-mester.

Irodalom és művészet.

Kiss József előfizetést nyit költeményei második tetemesen bővített kiadására. Az első 1876-ban megjelent kiadás jobbadán még ugyanazon évben elkelt és a könyvkereskedői forgalomból letűnt. Előfizetési ára: füze, finom velinpapíron 2 frt, diszkóban 3 frt, emlékkiadás hollandi papíron, címrajzzal, kötve 5 frt. — Az előfizetési pénzek f. évi ápril 1-ig Kiss Józsefnek Temesvárra küldendők; a kötet ápril végén jelenik meg. — Mai tárczámban szemelvényül közlünk egy költeményt az igazi tehetségű szerzőtől, kit a legmelegebben ajánljuk a közönség pártolásába.

Színház.

Csütörtökön Blaha Luiza asszony második vendégjátékául a „Kornevilli harangok” került színpadra. — A színház ez este ép úgy megtelt, mint előtte való napon s a közönség ép oly lelkesedést táplált a művésznőnek, mint megelőzőleg.

A művésznő Serpolettet annyi kellemmel bájálta játszva, hogy a közönség valóságos tombolást vitt véghez elragadtatásában. A ki ez este tölt hallotta a „tekints ide”, — „noblis dáma vagyok én” és a „Csiger dalokat” melyeket hosszas szabadkozások dacára is ujránia kellett, az soha sem felejtetheti azokat el. A művésznő minden dalát olyan kedvesen tudja felolvasni, hogy még a legegyszerűbb is tetszetős alakot nyer. Valóban beszélve, szavalva énekel. Minden sort, minden hangot játékkal kíséri, s miatlány énekel, azáltal is hű marad személyesített alakjához. A répa földön felmúlt, s nobilis dámvává lett Serpoletben nagy tere nyílt a művésznőnek játékművészetét egész teljességében bemutatni. A közönség alig győzte tapsal.

Az előadás meglehetősen jól folyt, csak azt fájalta a közönség, hogy Tóthfalusi dacára annak, hogy kétszer is bejárta a világot, egyszer sem szenvedett hajótörést.

Napi hírek.

Nagy József ünnepély A főiskolai énekkar által a főiskolai zenekar és a magyar irodalmi önképzőkör közreműködésével, néhai boldog emlékeztető Nagy József kegyes alapító emlékére ma délután a főiskolai énekeremben évfordulati ünnepélyt tartott. Az ünnepély lefolyásáról csak békés számunkban hozhatunk tudósítást.

A debreczeni tisztviselő önképző egyesülete által tegnap rendezett hangverseny a tánczvizalom rendkívül sikerült. Igen nagy és fényes közönség volt jelen, mely egy a

hangversenyen, mint a tánczvizalom alatt igen jól mulatott. A hangverseny a következő sorozattal folyt le, még pedig egy csinos, rögtönzött kis színpadon. A dalárda két ízben énekel, először Erkel Ferenc indulóját s másodsor „Vén boárt” Veitől, — mindkét gyönyörűen elénekelte dal után hosszsan tartó taps hangzott fel. — A 8 házi állat koncertje ügyesen volt betanítva s előadva; a közönség nevetett s a mulatságos előadást szívesen megújratja. — ha az olyan farszto nem lett volna. Az ezután következett humoros szavaltat („Divat” költemény Szabó Endrétől) sok derűtséget okozott. Az előadó megérdemelt tapsokban s kivívásokban részesült. Az est fénypontja az irtoztos 1 felv. opera volt. Címe: Franckeska de Rimini, zenéjét szerző Carolo Conradius. Az opera pompás paródia, melyen sokat lehet nevetni. Főérdeme azonban, hogy énekeiről szépek s ezekben Nyilva Irma uró és Balogh ur váltak ki. Nyilva Irma uró színtársulatunk megbecsülhetetlen s fáradhatatlan művésznője felkérés folytán szíveségből vett részt az előadásban s hogy ez mennyire emelte az est sikerét, azt mondanunk is felesleges. Nyilva Irma ez este különben elemében volt s énekeivel zajos és méltán megérdemelt tapsokat szerzett. Örömmel mondhatjuk, hogy Blaha Luiza asszony itteni vendégjárása mellett sem vonja le a kedves primadonnánk érdemeiből. Balogh ur igen szép tenor hang felett rendelkezik, melyet ügyesen tud kezelni. Ha képeznék magát egy sokra vihetné. Kár hogy ki nem aknázza a szép adományt. — Az előadásban még Ziffer Nándor és Makucz urak vettek részt, kik nagyban hozzájárultak a sikerhez. A karmester Steinacker Sándor volt, ki nélkül Debreczenben hangversenyt képzelné se lehetne. A tánczvizalomban csaknem az egész közönség részt vett. A tánczoló oly nagy számban voltak, hogy mindkét terem elfoglalták. Az este igen szép jövedelmet hozott, a mindinkább szilárduló tisztviselői egyesületnek, melynek édekei előmozdításán az igazgatóság, élén a fáradhatatlan Oprisn Péterrel, teljes odaadással buzgókodik.

Blaha Luiza asszony kedves vendégművésznök, mint a mai színpadon olvasható, még két előadással megoldja fellépését. Kedden a „Sárga csikóban” Erzsiket, szerdán pedig „Titilla hadnagy”-ot játsza. — Mondják, hogy ez utóbbiban rendkívül tere van művészi játékát teljesen érvényesítheti. — Mi csak örvendeni tudunk e meghosszabbításnak, sőt a közönség óhajának tenne eleget a színházi igazgató ur, ha a „Toloncz” (e darab még nem adott e telen) Angyal Liszkájára, és valami régi jó operett szerepre még megnyerni próbálná a művésznőt.

A sorozás napok óta folyik városunkban s ma már a vége járta. Az eredmény nem mondható valami dicősekné. Mert tagadhatatlan, hogy romlásnak indult hajdan erős magyar, nemcsak versben, de prózában is, s a győgyeletté bizony nem sok válik be. A hadkötelest addig forgatja a doktor előre hátra, míg főfedez földi üvelyen egy rakás szabályellenes tünetet (egyiknek kivétel, másiknak belülről) s kimondja rá a becsmerlő, de az illetőre nézve nem kis vigasztalással járó untaughlicht. A sorozási terem élenkséget csak a borméreseké mulja f-lál. Folyik a dinom-dánom, csendes muzikás különböző jogczimek: egyik azért iszik, mer: bevették, tehát bújába, másik meg azért mert a bakancs viselésére méltatlannak látják, tehát örömebe. A sorozás számbeli eredményéről a sorozás bevégeztével írhatunk.

Az 1848/49. honvédek debreczeni egylete 1881. március 6-án d. u. fél 4 órakor fontos ügyben a zenede helyiségében rendkívül közgyűlést tart, melyre a bajtársak minél nagyobb számban való megjelenésre kértetnek. Az é n ö k s é g.

Jogász-bál nem volt a telen, és ez városszerte feltűnt. A joghallgatók e helyett a r t k ö r ü - t á n c z e s t é l y rendezését határozták el, mely a „Korona” szálloda termében f. hó 12-én fog tartatni. A meghívók már szét lettek küldve.

Békési Gyula gymnáz. igazgató urtól a következő felvilágosító sorokat vettük: „Tek szerkesztő ur! Becses lapja márt. 1-sői számban egy kegyetlen brutálitásra tették említés, melyet állítólag néhány bentlakó collegiumi tanuló követett el. A megrovást csakugyan megérdemlenék a tanulók, ha állana az, hogy a tanulók kutyákat visznek fel a második emeletre s onnan ledobálják. De éppen ez nem áll. A dolog úgy áll, hogy egy, a márt. 1-re kelő éjszakán a 2-ik emeleti folyosóra felvitték kutyát, mely ott egy pár kisebb gyermeket össze rémitett, mi után a lépcsőn lehajta semmikép sem sikerült, egy collegiumi cseléd költelen akarta levezetni, a kutya melyet megszorítottak hogy a kötelek nyakába vethessék, szorultságában átugrta az alacsony folyosó-párkányt s leesett az udvarra. Szándékos brutálitás tehát teljességgel nem követett el.

A debreczeni önképző egyesületének újonnan módosított alapszabályai a belügyminiszteri záradékkal ellátva már leérkeztek.

Nyilvános köszönet. A debreczeni „István” gőzmalom társulat közgyűlési határozat folytán a kereskedők koroda részére 20 frot, a kereskedelmi iskola részére szinte 20 frot, szíveskedett adományozni. Fogadják ezen kegyes adományokért hálás köszönetemet. Szepesy Antal kereskedőtestületi elnök.

Nyilvános nyugta tíz forintból, mely összeget a helybeli Iparegyesület Takaréki és Hitelintézet közgyűlése határozata folytán a Debreczeni önképző köréhez átadva javára által vet-

tem, és tekintetes Márton László pénztárnok úrnak szonnal kézbesitettem. Fogadják kegyes megemlékezésükért az árvák nevében hálás köszönetemet Kacsokovicsné.

A Széchenyi utcza sátrak iránti panaszt közöltük a multkor a nélkül, hogy a rendőrség részéről fogantatja lett volna. E panasza a Széchenyi utcza lakosok által ma ujjal beküldetett hozánk. Nem akarjuk olvasóink idegét felizgatni azon botrányos dolgokkal, mik e sátrak között történtek, s melyek zavarják az ottani lakosokat, de a rendőrségnek ismét figyelmébe hozzuk, hogy a sátrak elszállítására felett mielőbb intézkedjék.

Méncsikó vásárlás. Debreczen sz. k. város területén lakó azon gazda társaimat, kiknek birtokában, jó származású, erőscsontú, szabályos alkattú egy éves méncsikók vannak, melyeket az állam részére eladni óhajtanak, — teljes tisztelettel kérem: hogy a méncsikók származásának, magasságának, és árának pontos megjelölésével, nálam Hatvan úczai 1578-ik sz. házannál, akár szóval akár írásban, legkésőbb f. e. Mártius 15-ig naponként d. u. 2 órától 3 óráig bejelenteni szíveskedjenek. Kelt Debreczen. 1881. márt. 5-én Kozsorus Lajos, s. k. Lótenyész bizottmányi elnök.

Köszönetnyilvánítás. A debreczeni István gőzmalom tekintetes igazgatósága, az iparos ifjak önképző és betegsegélyző egylete részére, 20 forintot az Iparegyesületi takaréki és hitelintézet tekintetes igazgatósága pedig 10 forintot adományoztak, kegyes adományokért fogadják egyetünk nevében leghalásabb köszönetemet. Debreczen, 1881. mártius 5-dik Möriz Bertalan egyleti pénztárnok.

A Magyar testvérek holnap dében és este a „Európa” kávéházban fognak játszani. E keves tagokból álló, de ügyesen szervezett zenetársulat, melynek két fiatal vezére igen jeles hegedűs, idővel az első sorába küzdheti fel magát. A közönség most is igen szívesen hallgatja őket.

Legujabb.

A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai.

Konstantinápoly, március 4. (Ered. sürg.) A Pol. Corr. jelenti: A török és perza kormány egyezsége lépett arra nézve, hogy a Kurdistani határrendezés és mogszállás ügyében közös bizottságot neveznek ki. Minthogy a kurdok ellenséges szándékai miatt gyors elhatározás szükséges volt, a bizottság már ki is nevezetett és utasított a határra menni.

Bécs, márc. 4. (Eredeti távirat.) A Pol. Corr.-nak egy berlini „figyelemreméltó körből” jövő tudósítása, mely a Nordd. Allgm. Zeit. ismeretes cikkének kiegészítését képezi, a constantinápolyi tárgyalások akadályát akkép magyarázza meg, hogy „a Constantinápolyban levő nagy követek jobban vannak önkényes eljárásához szokva, mint bármely más helyen és oly körülményekhez vannak fel akarnak használni.” Így tehát az elhatározott actió nem a legjobban állhat és a német kormány-nak érdekében van aziránt semmi kétséget sem hagyni tenn, hogy a constantinápolyi tárgyalások megkötésénél Németország semmi rosz eredményt sem mutathat fel. Ha a közkívánatra Németország részéről indítványozott eljárás a constantinápolyi tárgyalásoknál nem vitetik komolyan keresztül, ugy egy hatalom sem nézhet annyira aggodalom nélkül a bekövetkező háboru elé, mint éppen Németország.

Klapka tábornok a Kossuth-Görgei ügyről.

(A „Correspondance de Pesth”-ből.)

Kossuth nemrég megjelent irataiban árulónak bélyegezte Görgey, mire Görgey Kossuthot támadta meg. Minthogy mindkét részről hivatkozás történt Klapkára, a tábornok most kötelességének tartotta nyilatkozni s némi bevezető sorok után áttér az 1848-iki eseményekre s elmondja, hogy a harczi események kezdetén, a rácz lázadás idejében mily bajtársi viszony keletkezett az együtt küzdő honvédség és sorerzedek tisztjei közt, mely még bensőbbé lett, midőn Jellesics levelete az álcázt. seregével az ország szívébe nyomult.

„Senki sem kétkelkedett abban — ugymond Klapka, — hogy ezen a bécsi kamarilla által szőtt árulás célja nem volt kevesebb, mint a magyar alkotmányosság megdöntése. Valamennyi magyar tiszt sietett, hogy a haza mellett nyilatkozzék. A nem magyar tiszt közül, kiknek szabadságukban állott a hadsereget elhagyni vagy a magyar alkotmányra felesküdni, egy tekintélyes rész ez utóbbira szánta el magát. Midőn Jellesics Magyarországból kiszorított kaptak, hogy fölünk elszakadjanak, sőt a mi több, hogy egykori harcistársaik ellen fegyvert is fogjanak, ekkor mi is követeltük az összes hadsereg esküjét a magyar alkotmányra. Ezen eskü mindentit, hol magyar csapatok léteztek, letétetett és napról fogva Magyarországot nyílt harcban és

lott Ausztriával. Ezen vaskényszer parancsolta Magyarországra, hogy erredéves politikai létének és szabadságának megóvására mindent elkövessen azon áruló és igazságtalan támadásokkal szemben, melyeknek ki volt téve. E perctől a magyar hadseregben — akár bel- akár külföldi volt a származásuk — kizárólag magyar tiszték léteztek. Világos, hogy ily bonyolított viszonyok közt nem egy derék tiszt szívében kételey támadt az iránt, vajjon mit parancsol neki a becület és kötelesség? Ez azonban nem annyira forgott fenn a magyar származású tisztelnél, mint inkább ama számos osztrákoknál és más külföldieknél, kik ez idő szerint a magyar hadseregben szolgáltak és a kik a régi hűséggel a közös monarchia zászlójához ragaszkodtak. A schwechati csata és Windischgrätz proclamatiója után, mely a magyarokat lázadóknak nyilvánította, csakugyan több tiszt ismét ingadozni kezdett, elhagyta a magyar hadsereget, hogy visszatérjen régi zászlójához.

Egynehányuk még Pesten maradt, a midőn mi kénytelenek voltunk a fővárost elhagyni. Ezentul azonban az összes magyar hadsereg tisztj karának szelleme megbízható volt és a magyar kormány teljes mértékben számíthatott a sereg valamennyi harcosának odaadására és áldozatkészségére. Ilyenül fejlődött ez szilárdult a magyar hadsereg állapota az események folyamán.

Kossuth a maga „Iratáiban” száméremé hánnya Görgeynek Vácot a hetedik hadtesthez intézett kiáltványát, ezt jelezvén az első csirának, melyből a későbbi viszályok fejlődtek. De Görgey valójában kénszerítve lehetett ezen proklamáció kibocsátására még pedig azon legutóbbi ingadozások által, melyek Pest alól való elvonulása előtt — amint már említettük — hadtetteben nyilvánultak. De különben is alig lehetett volna kifogást emelni ezen kiáltvány ellen ha Görgey nem tartotta volna szükségesnek, Kossuth ellen benne egy rejlett vágást nézni, szólni minden induló körülmény és ok nélkül egy oly párt republikanus üzeméről és tendenciáról, a melyet akkor rajta kívül senki sem ismert. A proklamáció bizonyára nem tévesztette volna el hatását akkor sem ha ezen pontot ki hagyta és kizárólag a többi, a polgári kormányzatra nézve kevésbé sértő pontokra szorított volna.

Mikor február elején a Tisza felől Görgeivel Kassán egyesült, ő azt kérdezte tőlem, hogy mily benyomást tett az ő kiáltványa Debreczenben?

En öszintén azt feleltem neki, hogy „a benyomás nem volt a legkedvezőbb.”

Erre ő kijelentette előttem, hogy a lépésre kénszerítve volt ugyan, de a hadsereg visszanyervén immár önbizalmát és a tiszt házban uralkodó hangulat minden kétséget kizáró lévén ezentul már nem lesz szükség hasonló enunciatiókra.

(Folyt. köv.)

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Holnap Vasárnap, március 6-án.

BLAHA LUIZÁNAK a budapesti színház kitűnő művésznőjének 4-ik vendégjátékául adatik:

EMELT ÁRAK MELLETT A VERES HAJTU népszínmű 3 felv.

Érték és váltó-folyam a bpesti tőzsdén. — Március 4. —

	Utolsó Árkelet.	Pénz	Ára
Magyar vasuti kölcsön	128.3/4	128.5/8	
„ 1869. keleti v. All. kötv. 5%	85.50	86.	
„ 1873. „ „ ar. v. ezb. „	102.50	103.	
„ 1876. „ „ arb. „	88.50	89.	
„ nyereséménykölcsön 100 frt	115.50	116.	
Tiszai és szegedi kölcsön 4%	108.25	108.50	
1871-ki magyar államkölcsön 5%	—	—	
1873-ki „ „ „	104.25	105.	
Magyar aranyárj. adom. 6%	112.50	112.98	
Földterherment. köv. magy. 5%	96.25	96.75	
„ „ temesi „	95.	96.	
„ „ Horv. orsz. 5%	—	—	
„ „ erdélyi 5%	94.25	94.75	
Magy. jelt. urb. vált. kötv. 5%	91.75	92.25	
Szülődezsma vált. kötv. „	94.25	95.	
Pestvárosi kölcsön 1870-ből 6%	108.50	104.	
„ „ 1871-ből „	108.60	104.	
Budapesti kölcsön 1880. „	99.75	100.25	
Magyar ált. hitelbank részv. „	269.50	270.	
Oszt. ált. magyar bank részv. „	816.	820.	
Első hazai takarékpénztár „	3900.	3960.	
Magyar földhitelintézet záloglev. 5 1/2%	102.	102.25	
„ „ „ 5% „	100.75	101.	
„ „ „ 4 1/2% „	94.	94.25	
Osztrák hitelintézet sorsjegy „	181.	182.	
Cs. kir. arany (vert) „	5.53	5.55	
Osztrák magyar 8 frtos arany „	9.30	9.30	
20 frankos arany „	9.30	9.30	
Német birod. bankjegy 100 m. —	57.30	57.40	

Felolós szerkesztő: Kutasi Imre. Főszerkesztő: Vértesi Arnold.

Csöd alatti kiárulás.

Salzman Lajos csödtömegéhez tartozó férfi-divat-cikkiek kiárulása a városház alatti boltban megkezdett, ezt a n. é. közönséggel azon megjegyzéssel tudatom, hogy az eladás alá kitett cikkek tetemesen leszállított áron szereshetők be.

Debreczen, 1881. márc. 5-én.

NAGY FERENCZ, id. tömeggondnok.

